

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXVIII. — Izdan in razposlan dne 1. junija 1872.

69.

Dopustno pismo od 4. maja 1872,

v delo in krétanje (Betrieb) lokomotivne železnice od Brunova v Strasswalchen.

M i F r a n c J o ž e f P r v i , po milosti Božji cesar avstrijski;

apostolski kralj ogerski, kralj češki, dalmatinski, hervaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijski; véliki vojvoda krakovski, vojvoda lotarinški, saleburški, štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-sleški in dolnje-sleški; véliki knez erdeljski; mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški in tirolski itd. itd. itd.

Ker je prosila obrtna in trgovinska banka za Gorénje Avstrijsko in Saleburg, združena sè stavbenim svétnikom Karolom vitezom S c h w a r z - e m, da bi se jej dalo dopustilo v delo in rabo lokomotivne železnice od Brunova v Strasswalchen, v stiko sè železno, po cesarici Elizabeti slovóčo cesto, zazdelo Nam se je, z ozirom na občno korist tega podjetja, imenovanimu prosilcema po železnocestnem dopustnem zakonu od 14. septembra 1854, Drž. zak. št. 238, to dopustilo dati tako:

§. 1. Dajemo koncesionarjema pravico v delo in krétanje lokomotivne železnice od Brunova v Strasswalchen, v stiko sè železno, po cesarici Elizabeti slovóčo cesto.

§. 2. Cesta sama in nje uredba za vožnjo naj se napravi po értežih na drobno ustanovljenih, ki jih je trgovinskemu ministerstvu potrditi.

Posebno se je ob delanji držati tudi zahtevanj, katera pridejo od trgovinskega ministerstva, in zdaj veljavnih občnih stavbenih in policijskih propisov.

Prenaredbe v stvaréh dela samega se prihranjajo odobritvi državne uprave, ako bi se javnemu občilu in trdnemu obstanku železnice ter tudi v izpolnjevanje zákonitih določil kazale potrebne po dovršenem vojaško-tehničnem pregledu in po političnem obhodu ceste, zapovedanem vsled §. 6 železnocestnega dopustnega zakona.

Ako bi se ob delanji iz ozirov na ekonomije ali na krétanje zdelo treba ali da je želeti, naj se železnocestna zaklinjena črta ali na drobno zdelani črteži izpremené, s čimer vendar nij predrugačati cestne merí, določene v §. 1, niti nij dovoljeno, da bi v primeri z odobreno zaklinjeno črto sploh smelo biti kaj bistveno slabéje, kar se tiče léze in merí, — tedaj je dovolitve v tako izpremembo iskati pri državni upravi.

Spodnje delo vse železne ceste se utegne utesniti na eno samo koléjo — razen po dolini „Mattig-Thal“, koder jo je takój treba napraviti v širjavi dveh koléj.

Državna uprava ima pravico, da sme spodnje delo za drugo kolejo ter napravo druge koleje po tistih kosovih, koder bi se jej zdelo treba, zahtevati tedaj, ako bode letnega kosmatega dohodka dve leti zaporedoma po več nego po 140.000 gld. v srebru od milje.

Vse móstove ter vse drugo važno železnocestno zdelovanje in umeteljne stavbe je dokončno napraviti iz železa in kamena.

Koncesijonarja se zavezujeta, zaradi uporabe kolodvorov že služéčih ali dopuščenih železnic na stikališčih svoje železnice ter tudi o uredbi krétne službe ondi, ker je prehajališče sè železnice na železnico, skleniti dogovor z udeleženiimi železnocestnimi upravami.

Troški za potrebna razširjalna dela na tujih kolodvcnih zadenó koncesijonarja. Dotične dogovore je treba položiti pred državno upravo na odobrilo.

Državni upravi se prihranja pravica, ako bi se dogovor ne dosegel, postaviti uvete o vzajemni uporabi voz tozemskih sosednjih železnic ter o dovodbi rudniških in obrtnih železnic.

§. 3. Koncesijonarjema je dolžnost, delo dopuščene železnice začeti v šest mesecih, štejóč od denašnjega dneva, ter v naslednjih dveh letih dokončati in dodelano železnico izročiti javni vožnji.

V izpolnitev te dolžnosti in tudi ostalih, iz dopustila izvirajočih obvezljivostij sta koncesijonarja po meri posebe o tem zdelanega pisma dala založnine 25.000 gld. avstr. velj.

§. 4. Koncesijonarjema se v zvršbo dopuščene železnice daje pravica razsvojítve po zakonitih, semkaj meréčih določilih.

Ista pravica se koncesijonarjema priteza tudi, kar se tiče železnocestnih kril, do posameznih obrtnih zavodov morebiti kdaj zdelanih, o katerih bi državna uprava sodila, da jih je izdelati na javno korist.

§. 5. Koncesijonarjema se je ob delu in krétanji dopuščene ceste držati tega, kar ustanavlja to dopustno pismo, ter tudi tega, kar velevajo semkaj meréči zakoni in ukazi [zlasti železnocestni dopustni zakon od 14. septembra 1854^{*}] in železnocestni krétni red od 16. novembra 1851^{**}), ter zakonov in ukazov, kateri bi se v prihodnje utegnili razglasiti.

^{*}) Državni zakonik št. 238.

^{**}) Državni zakonik iz leta 1852, št. 1.

§. 6. Koncesionarjema je torej tudi posebno dolžnost, pošto in poštne postavljenice, po propisu §. 68 v omenjenem železnocestnem krétnem redú zastonj voziti; a poštna uprava ma oblast, vozovlaku, kateri vsak dan odhaja od vsake končne postaje, določati ure, katere mu je odhajati, in kako hitro mu je sam in tja voziti.

Kolikorkrat poštna služba zahteva po več nego po en osmerokolesen ali po dva četvero-kolesna vozova, koncesionarja od vsacega voza, kar jih več dasta, na miljo dobodeta odméno (odškodnino), katera se dogovorno v pravični ceni ustanóví.

Ako bi se poštni upravi zdelo na dopuščeni železnici vvésti ambulatno pošto, kakor-gno druge avstrijske železnice že imajo, naj koncesionarja, namesto osmerokolesnih ali četverokolesnih navadnih voz, v to potrebne osmerokolesne ali četverokolesne, po zahte-vanji poštne uprave dogotovljene poštne ambulatne vozove brez povračila napravita in v zadržíta.

V opravljanje poštne službe na postajah pisma prejemnih in izročeválnih je v železnič-nem poslopji zastonj dati pripravno prostorišče poštnim pisarnicam, ter ako bi prišlo še večjih semkaj meréčih potreb, naj se ukrene poseben dogovor.

Dalje je koncesionarjema dolžnost, poštne poslatve — ki nimajo novčne vrednosti — in katerih ne spremlja noben poštni uradnik ali služabnik, na dotične postaje brez posebnega povračila odpravljati in ondi jih izročati.

Pisma, katera si o upravljanji železnice mej saboj pošilja železnocestno ravnateljstvo (upravno svetovalstvo) ter njemu pokorni organi ali ti organi mej saboj, smejo na dotičnem železnocestnem kosu odpravljati postavljenici železne ceste.

§. 7. Koncesionarjema je dolžnost, upravi državnega telegrafa dovoliti, da telegrafna razvodíla ob železnici na njíju zemlji napravi brez posebnega povračila za to.

A telegrafna uprava naj se s koncesionarjema dogovorí o prostoru, koder bodo stala razvodíla.

Dalje je koncesionarjema stražo nad napravljenim razvodílom sè svojim železnocestnim osebjem prevzeti brez posebnega plačila.

A zato bodeta koncesionarja imela tudi pravico, žíce (drat) železnocestnemu telegrafu pritrjevati na državnega telegrafa kole.

Železnocestni telegraf, če državna uprava zaradi državnih poslaníc (depeš) drugače ne zapové, ter zaradi zasebnih ničesa ne dogovorí, rabi samo naznanilom, katera se tičejo vožnje po železnici, in zato je ta uporaba pod vdejstvom in nadzorom državne uprave.

§. 8. Vozarína od ljudíj in od blaga se utesnjava v te meje:

Maksimalna tarifa na avstrijsko miljo, in to popotnikom od osebe:

v I. razredu po	36 kr. avstr. velj.
„ II. „ „	27 „ „ „
„ III. „ „	18 „ „ „
(v vozu za stoječe) „ IV. „ „	12 „ „ „

Od brzovlakov, kateri treba da imajo konči (vsaj) vozove I. in II. razreda, smejo se te tarife povišati za 20 odstotkov, s tem uvetom, da ti brzovlakovi ne bodo tekli z manjšo hitrostjo, nego je, povprek računéč, navadno brzovlakom drugih avstrijskih železnic.

Maksimalna tarifa blágu ob navadni hitrosti od colnega centa na miljo : po 3 kr. avstr. veljave.

Izímkoma naj naslednjim stvarém, kadar se vozovi naložé polno, veljá ta vozarína :

A.	B.	C.
Žitu in sôli	Drvom in lesu	Kopanemu ogljíju, koaksu, stlačeni šoti, rudam, želez- nim ploščam, apnarskemu in zidarskemu kamenju
krajcarjev avstr. veljave		
$2\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$	2

Odpravljaríne se od vsacega blaga jemlje po 2 krajcarja od colnega centa, v čemer je tudi plačilo od nakladanja in razkladanja ter od občnega zavarstva. Ako dotičnik sam naklada ali razklada, tedaj se vzame samo po 1·5 kr. odpravljaríne od colnega centa.

Kar se tiče vozaríne drugih stvari in ustanovila ležaríne ter drugih občilnih določil, treba se je tako vésti, da dotične cene in določila nikakor ne bodo večje in težilnejše nego na železnici, slovóci po cesarici Elizabeti.

Koncesionarjema je dolžnost, ob prevažanju tudi na tej železnici vvésti tisto imenovanje blaga in devanje ga v razrede ter tudi tista prevozna določila, katera so na c. kr. poobl. železnici, slovóci po česarici Elizabeti.

Na izvoljo se daje koncesionarjema, vozaríno od ljudíj in blaga devati v red v mejah, zgoraj določenih.

A nikomur se v tem ne sme dajati osebna prednost. Ako bi se torej kateremu pošiljaču ali odpravniku blaga s kakimi uveti znižala vozarína od blaga, ali bi se mu dalo drugačno polajšilo, treba to znižbo ali polajšilo pritegniti vsem pošiljáčem ali odpravnikom, kateri so voljni, izpolniti iste uvete.

Vse posebne tarife je javno razglasiti.

Sicer se vedno prihranja zakonodavstvu, določila o vozaríni od ljudíj in blaga devati v red; koncesionarja treba da taki uredbi pokorujeta.

A vsakakor naj se vozarína od ljudíj in blaga sè stranskimi pristojbinami vred zniža za 10 odstotkov, kakor čisti dohodek ustanóvno glávnico preseže za šest odstotkov.

Kadar mine devet let vožnje po železnici, ima vlada pravico, zgornje tarifne postavke primerno znižati, dovprašavši koncesionarjev ali njíju pravnih naslednikov.

§. 9. Dovoljuje se, odmerjati in pobirati vozaríno od ljudíj in od blaga v domačih srebrnih novcih, a to tako, da je tudi v deželnih novcih jemati plačilo, po kurzni vrednosti preračunjeno.

Tarifa naj se na deželne novce preobrača (reducira) po tistih računskih načinih, ki jih ustanóvi trgovinsko ministerstvo.

§. 10. Transporti vojakov naj bodo po znižanih tarifnih cenah, in to po tistem dogovoru, kateri je o tem ter o polajšilih potujočih vojakov mej vojnim ministerstvom in mej

ravnateljstvom severne, po cesarji Ferdinandu slovóče železnice ukréne 18. junija 1868 *), in tega dogovora določila treba da so celokupen del dopustnega pisma.

Ako bi se kdaj z vsemi avstrijskimi železnicami ali z večino mej njimi o prevažanju vojakov dogovorila določila, državi ugodnejša, naj dobodo veljavo tudi kar se tiče dopuščene železnice.

Ta določila obsezajo tudi deželno bran obéh državnih polovic, tirolske deželne strelce, vojaško stražno krdelo c. kr. civilnih sodišč dunajskih, vojaško-policijsko stražno krdelo, c. kr. žandarmstvo, ter po vojaški osnovano finančno in varnostno stražo.

Koncesionarja se zavezujeta, pristati na dogovor, mej avstrijskimi železnocestnimi društvi ukrenen o vzajemnem pripomaganji z vozili ob večjih vojaških transportih, potem na organska določila in na služabni propis o bojnih železnocestnih oddelkih **) ter tudi na potlejšnji, 1. junija 1871 obveljavši dogovor ***) o transportu takih bolnikov in ranjenec, katere je ležeče prevažati ob troških vojaške blagajnice.

Tako sta tudi dolžna pristati na dogovor, katerega je sè železnocestnimi društvi ukreniti o vzajemnem pripomaganji z osebjem ob velikih vojaških transportih, in na propis o vojaškem transportu po železnicah.

Koncesionarja, kar se tiče oddajanja služeb dosluženi nižjim častnikom iz vojske, vojnega pomorstva in deželne brani, udajeta se določilom, kar jih na to méri v §. 38 vojne postave 1868. leta †), in kar jih bode v posebnih, v izvrševanje tega paragrafa razglašeni zakonih.

§. 11. Državni uradniki, postavljeni in služabniki, kateri po naročilu oblastva, čujočega nad upravo in krétanjem železnih cest, ali kateri državnim koristim na obrambo vsled tega dopustila ali z dohodarstvenih ozirov železnico rabijo ter izkažejo naročilo tega oblastva, naj se s popotnim pratéžem (robo) vred vozijo brezplačno.

§. 12. Državna uprava ima pravico, ako bi po avstrijskem cesarstvu živež bil nenavadno drag, znižati mu vozaríno na polovico maksimalne cene.

§. 13. Koncesionarjema se tudi priteza pravica, napraviti délničarsko društvo in v dobitih potrebnih novcev izdati na prinesitelja ali na imena slovóče délnice in predstvene obligacije, katere se na avstrijskih borsah smejo prodajati in uradno zaznamenavati.

S predstvenimi obligacijami dobavljene vsote ne sme biti nad tri petíne ustanóvne glávnice.

Ako se predstvene obligacije izdadé v tuji valuti, treba vsoto poočítiti tudi v avstrijski veljavi.

Predstvene obligacije treba poprej odplačati nego délnice.

Društvo preíde v vse pravice in obvezljivosti koncesionarjev; društvena pravila treba da potrdi državna uprava.

§. 14. Koncesionarja imata oblast, agencije postavljati po tozemskih in po inostranskih deželah ter tudi napravljati vozíla ljudem in blágu po vodi in po suhem, držéč se zdaj veljavnih propisov.

*) Normalni ukazi c. kr. vojnega ukaznika 1868. leta, 21. kos, št. 97.

**) Priklada k št. 148, v 42. kosu 1870. leta normalnih ukazov e. i. r. vojnega ukaznika.

***) Normalni ukazi c. kr. vojnega ukaznika 1871. leta, 22. kos, št. 79.

†) Državni zakonik št. 151.

§. 15. Koncesionarjema se za leto dnij od denašnjega dneva dá pred drugimi prosniki prednost v delanje železnocestne črte, držéče od Strasswalchen-a na Mondsee ob jezeru „Wolfgang-See“ v Ischel, ako pristaneta na tiste uvéte, na katere óni prosníki ter se v to pravokrepno obvežeta najpozneje v treh tednih potem, ko jima bodo ti uvéti znani.

§. 16. Državna uprava ima pravico, uvériti se, da je delo železne ceste ter tudi krétna oprava po vseh delih namenu primerna in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odpravijo.

Tudi ima državna uprava pravico, po svojem človeku pregledovati gospodárjenje.

Komisar, katerega postavi državna uprava, sme, kolikorkrat se mu zdí primerno, hoditi v seje upravnega odbora ter k občnim zborom, in ustavljati kake naredbe, kvarne državni koristi.

Koncesionarjema je dolžnost od tukaj ustanovljenega nadzora nad podjetjem železne ceste z ozirom na opravila z njim združena v državno blagajnico plačevati povprečno letno povračilo, kateremu državna uprava vsoto določi.

§. 17. Dopustna doba in z njo vred v §. 9 lit. b) železnocestnega dopustnega zakona izrečena obramba zoper napravo novih železnic se ustanavlja na devetdeset let, štejóč od dneva, katerega se prične vožnja po vsej dopuščeni železnici, in mine po tem roku.

A dopustilo tudi izgubi moč, ako se ne bi dostal rok, v §. 3 ustanovljen zvršetku delanja in začetku vožnje, in bi se prestop roka ne mogel opravičiti ni v zmyslu §. 11.^{ea}, za lit. b) železnocestnega dopustnega zakona niti ne posebno s politíčnimi ali novčnimi krizami.

§. 18. Državna uprava si prihranja pravico, kadar mine 30 let po tistem dnevi, ko se je pričela vožnja po vsej dopuščeni železnici, da more vselej to dopustilo in oziroma dopuščeno železnico odkupiti za gotovo odméno (odškodbo), katero treba da plača koncesionarjema.

Da se določi odkupščina, seštejó se letni čisti dohodki, kar jih je podjetje imelo v poslednjih sedmih letih pred samim odkupom; od tega se odbijejo čisti dohodki dveh najslabéjših let in povprečni čisti dohodek ostalih petih let se izračuni za podjetje.

A ko bi tako najdeni povprečni čisti dohodek ne dosegel v srebru konči 5·2 odstotkov imenske osnóvne glávnice, ki jo je dovolila državna uprava, tedaj se ta minimalna vsota ustanóvi za čisti dohodek, katerega je odmerjanju odkupščine deti v podlogo.

Dvajseteri, po teh načelih določeni čisti dohodek bodi odkupščina.

Številko imenske osnóvne glávnice je pred državno upravo položiti na odobrilo, in k tej glávnici spadajo:

- a) Troški za najpoprejšnja dela in za naredbo črteža;
- b) troški za delanje in za prvo krétno opravo (rekše do konca prvega krétnega leta po začetí vožnji na vsej dopuščeni železnici), ter tudi vsi drugi troški, katerih je potreba zaradi naprave in izročítve vožnji, kar se tíče dopuščene železnice, razen vsote, za točko a) že oménjene;
- c) petodstotne obresti od glávníčnih vsot mej delanjém do začetka vožnje po vsej dopuščeni železnici vplačanih v taki meri, kakor delanje in krétna oprava speje v napredek, po odbitih čistih dohodkih, kar bi jih prišlo od kakih posameznih železnocestnih, poprej

vožnji izročeni kosov, in po odbitih obrestih, katere bi se nabrale od vplačanih a ne takój uporabljenih novcev;

- d) troški za pribavo novcev, oziroma vsota povprečne, z dovolitvijo državne uprave pritegnene izgube pri kursu, kadar se ob izdajatvi délnic in predstvenih obligacij išče potrebna gotovina.

Ako bi se po prvem letu vožnje še napravljale nove stavbe ali ako bi se pomnožile krétne oprave, tedaj je móci na to stran meréce troške prišteti ustanóvni glávnici, če je državna uprava pritrdila v namerjavane nove stavbe ali v pomnožilo krétnih oprav, ter če so troški tako dokazani, kakor je treba.

§. 19. Vrhu tega je dolžnost koncesionarjema, tukaj dopuščeno železnico, kadar bode zdelana, ako bi se tako državni upravi zdelo potrebno ali primerno, na njeno zahtevanje odstopiti družemu železnocestnemu podjetništvu za odméno, katero treba da to podjetništvo njima dá.

Kakšna in koliko bode te odméne, to se najprvo ostavlja (pušča) dogovoru obeh stránek.

A kadar bi se tak dogovor ne dosegel, tedaj treba v odméno plačati gotovo glávnico, in določiti jej bode visočino po načelih, katera so zgoraj v §. 18 ustanovljena o tem, kako bi bilo, ako bi državna uprava odkupila železnico.

Samo ob tem slučaju, ako se ne bi železnica še krétala sedem a vendar pet let, treba povprečni čisti dohodek najugodnejših treh let — in ako železnica še niti pet let ne bi tekla, tedaj treba najugodnejšega leta čisti dohodek déti v podlogo odmerjanju odkupščine.

Ako bi zahtevanje prišlo, da se odstopi železnica, predno mine prvo leto vožnje, tedaj, kakor sploh ob vseh slučajih, nij odkupščine ustanovljati izpod tiste minimalne vsote, katero bi trebalo da državna uprava po §. 18 plača za odkup železne ceste.

§. 20. Ko mine dopustilo in tist dan, kadar mine, preide država brez vračila v neobremenjeno svojino in užitek dopuščene železnice, posebno tal, zemeljnih in umeteljnih del, vse spodnje in vrhnje naprave železne ceste in vse nepremične pritekline, kakor so: kolodvori, nakladališča in razkladališča, vsa v železnocestno krétanje potrebna poslopja na odhajališčih in prihajališčih, stražárnice in nadzoroválnice z vsemi opravami na stoječih mašinah in na vseh nepremičninah.

Kar se tiče premičnih stvarij, kakor so: lokomotive, vozovi, premične mašine, orodje ter druge naprave in gradiva, kolikor so potrebne in dobre, dalje služiti krétanju, naj, kar se tiče cene, zastonj državi preide vsega tega toliko, da bode ustrezalo prvi v ustanóvni glávnici obseženi krétni opravi.

Kadar se železnica odkupi in od tistega dne, ko bi se odkupila, država, plačavši odkupščino, ustanovljeno v §. 18, preide brez drugoga vračila v svojino in užitek tukaj dopuščenega železnocestnega kosa sè vsemi poprej oménjenimi, semkaj spadajočimi stvarmi, premičnimi ter tudi nepremičnimi.

Ako to dopustilo mine, ter tudi, ako se odkupi železnica, koncesionarjema ostane svojina rezervne zaloge, napravljene iz svojih dohodkov od podjetja, in novcev, kar jih imata terjati, potem svojina posebnih del in poslopij, postavljenih, oziroma pridobljenih iz svojega imetka, kakor so: peči za koaks, apnénice, livnice, továrne (fabrike) mašinam ali družemu orodju, shranišča, doki, hranišča kopanemu oglliju in drugim stvarém, katere sta sezidala ali si pridobila vsled pooblastila od državne uprave z izrecnim pristavkom, da ne bodo pritekline železnici.

§. 21. Državni upravi se dalje prihranja pravica, ako bi se poleg vsega poprejšnjega svarila po večkrat prelomile ali opustile dolžnosti, naložene v dopustnici ali v zakonih, poprijeti se naredeb, primernih zakonom, ter po okolišnostih, že predno dopustilu mine čas, izreči, da je dopustilo moč izgubilo.

§. 22. Resno opominjaje vsacega, da ne dela proti določilom te dopustnice, in dovoljujč koncesionarjema pravico, za izkazno kvaro (škodo) pred Našimi sodišči zahtevati odméne, dajemo vsem oblastvom, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to dopustnico ter nad vsem, kar se v njej ustanavlja.

V dokaz izdajemo to pismo, naudarjeno z Našim večjim pečatom, v Našem cesarstva glavnem in prestolnem mestu na Dunaji, četrtega dne maja meseca, v letu po odrešnji sveta tisoč osem sto sedemdesetem in družem, Našega cesarjevanja četrtem in dvajsetem.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Banhans s. r.

Pretis s. r.

70.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 23. maja 1872,

o postavljanji uradno pooblaščenih rudarstvenih merčinov (inženirjev).

Na podlogi §. 15 postave od 21. julija 1871, Drž. zak. št. 77, o uredbi in področji rudarstvenih oblastev, dajó se ta določila za postavljanje rudarstvenih merčinov, da bodo podporni organi rudarstvenim oblastvom, namreč:

§. 1.

Rudarstveni merčini se postavljajo za javne podporne organe rudarstvenim oblastvom, da jamskim meram stavijo mejnike, da prenavljajo mejna znamenja in določajo mejo po jamah. Po nasvetu udeleženih rudarstvenih podjetnikov se rudarstvenim merčinom more izročiti tudi drugo premerjavanje. (§§. 1 in 3 postave od 21. julija 1871, Drž. zak. št. 77.)

§. 2.

Dela rudarstvenih merčinov, zvršena po naročilu rudarstvenega oblastva, in potrđilni listi o pozvedenih dogodkih, ki jih oni dajó na podlogi teh del, po tem njihova poverila zemljevidov (map), črtežev, obrisov i.t.d., naj bodo izvorniki ali posnemki, imajo isto veljavo, kakor da bi jih bil kateri uradnik rudarstvenega oblastva z uradno veljavo izdelal.

§. 3.

Vrhu tega rudarstvenim merčinom nikdo ne brani, opravljati tehnične posle rudarstva, ako jim jih rudarstveni podjetniki neposrednje izročé, ter tudi po postavi ali za rudarjenje bodi si v jami bodi si na vrhu zemlje potrebne premeritve zvrševati in mape narejati, rudarske črteže ali njih posnemke v izvornem ali izpremenjenem merilu pretehtovati, črteže za

rudokopnjo napravljati ali pretehtovati, in tako tudi črteže in preudarke za mašine, naredbe in dela, katerih je pri rudarstvu in pripravljanji rud potreba, te črteže zvrševati, ali priglédovati in voditi druge, katerim je izvršitev izročena, opravljati rudarske cenitve i.t.d.

§. 4.

Rudarstveni merčín je dolžan, vselej, kadar mu rudarstveno oblastvo posebe reče, v uradnem okoliši rudarstvenega okroga, kjer ima svoj sedež, opravljati vse posle svojega zvanja (§. 1). Da bi rudarstveni merčín zunaj tega okoliša uradna dela opravljal, ako neče, ne more se od njega zahtevati.

§. 5.

Kdor hoče dobiti pooblastitev za rudarstvenega merčína, mora biti avstrijsk državljan, štiri in dvajseti let star, sposoben, svoje imenje sam svobodno oskrbovati, in, kar se tiče dozdanjega življenja, neomadeževanega glasa.

Vrhu tega mu je:

- a) s preskuševanjskimi svedočbami tozemskega višjega učilišča dotrditi teoretično znanje rudarskega mašinstva in jamomerstva, po tem propisov občnega avstrijskega rudarstvenega zakona, in
- b) s primernimi svedočbami izkazati dovršeno dveletno praktiko v rudarstvu in jamomerstvu, zadnjič
- c) povedati mesto, kjer želi biti za merčína.

Samo ministerstvo sme svedočbe inozemskih učilišč priznavati in oprasčati od nedostatkov, kar se tiče dovršenih ukov.

Kar se tiče potrebne dveletne praktike, prepušča se rudarstvenemu glavarstvu, da se po primernem načinu prepriča, če prosnik zares ima tisto praktično izomiko, katera je potrebna za službo rudarstvenega merčína.

Ministerstvo si pridržava, o svojem času izreči, da bode prosnikom v izkaz svoje sposobnosti vrhu tega še posebno teoretično-praktično preskušnjo opraviti pred posebno preskuševalno komisijo, ter zapovedati, kako naj bodo te komisije sestavljene, in kako naj se dela pri preskušnji.

§. 6.

Takim prosnikom, kateri so zaradi kacega hudodelstva, ali zaradi pregreška ali prestopka, iz lakomnosti po dobičku ali proti javni pravnosti storjenega, v sodnji preiskavi, ne sme se podeliti ta oblast, dokler preiskovanje trpi.

Ali je kdo za to nesposoben, dobiti tako pooblastitev, ker ga je kazensko sodišče obsodilo, to se sodi po kazenskih zakonih, ter se je ob takih slučajih vsegdar obrniti k ministerstvu, da óno določi.

§. 7.

Oblast rudarstvenega merčína se ne dá združiti s plačanim državnim uradom.

§. 8.

Oblast rudarstvenega merčína podeljuje po izkazu v §. 5 zapovedanih potrebnostij tisto rudarstveno glavarstvo, v katerega okoliši misli rudarstveni merčín stanovati.

Ako se komu pooblastitev odreče, odprt mu je utečaj do ministerstva.

§. 9.

Rudarstvenega merčina zapriseza tisto rudarstveno glavarstvo, katero mu je dalo pooblastitev. S prisego obeta merčin, da hoče izročene si poslove previdno, marljivo in vestno opravljati, sem spadajoče zakone in propise na tanko izpolnjevati, in da na škodo tistim, kateri mu izročé kako opravilo, ne bode rabil ničesar, kar koli dozvé o razmerjih dotičnega rudnika.

S tem dnem, katerega rudarstveni merčin priseže, začne zvrševati svojo oblast. Rudarstveno glavarstvo mu izdá o tem uradno potrdilo.

§. 10.

Ako hoče rudarstveni merčin svoje stanovališče premeniti, naj to naznani rudarstvenemu glavarstvu, in kadar premakne stanovališče v okoliš drugega glavarstva, treba tudi temu naznanilo poslati.

§. 11.

Rudarstveni merčin ima pravico, sprejemati v praktiko rudarske tehnikarje, pod svojim vodstvom in odgovorom rabiti jih v rudarstvenih poslovih in dajati jim svedočbe o tem.

§. 12.

Rudarstveni merčin je dolžan držati kronologično kazalo (opraviški dnevnik) sè zapored tekočimi števili, v katero bode vpisoval vse svoje opravke, ki je o njih narediti pismen odpravek (§. 2).

§. 13.

Kadar rudarstveni merčin kaj meri, naj se drži tistih določil, ki so o tem dana v rudarstvenem zakonu, potem v dotičnem zvršitvenem propisu in seособno v ukazu ministerstva za poljedeljstvo od 23. maja 1872, šte. 4506.

Rudarstveno glavarstvo sme take premeritve, katere je rudarstveni merčin po njegovem naročilu opravil, če kak udeleženec prosi, ali kadar je kak drug zadosten vzrok, dati uradoma po uradniku rudarstvenega oblastva pregledati.

§. 14.

Rudarstveno oblastvo ima pravico, ali ukazati, da mu se podadé obrisi in drugi pripomočki (priroki), ki se tičejo opravila rudarstvenemu merčinu izročene, a niso bili priloženi dotičnemu spisu (aktu), ali pogledati jih pri merčinu.

Rudarstveni merčin sme samo tedaj, kadar gospodar dotičnega rudnika ali njegov pooblaščenec v to privoli, dopustiti kateremu zasebniku (privatniku), da pregleda obrise in druge pripomočke, kateri spadajo k njegovim opravilom.

§. 15.

Rudarstveno glavarstvo izdá rudarstvenim merčinom svojega okoliša tanjša določila:

- a) o dovoljevanji odpustov (urlavbov);
- b) o držanji opraviškega dnevnika (§. 12) in poslovnega pečata;
- c) o tarifnih pristojbinah, po katerih naj se računi plačilo ali nagrada za dela po naročilu rudarstvenega oblastva opravljena (§. 16);
- d) o bratovskih skladnicah, v katere naj se odpravljajo disciplinarne in redovne globe (kazni v denarjih), rudarstvenim merčinom prisojene.

§. 16.

Rudarstveno glavarstvo rudarstvenemu merčinu od slučaja do slučaja odmerja nagrado za poslove po naročilu rudarstvenega oblastva opravljene. Dotične partikulare treba za vsako opravilo posebe v štirih tednih po dovršitvi podati tistemu oblastvu, katero je opravilo bilo naročilo. Polagatelj partikulara mora trpeti, da se mu partikular pretrese z ozirom na to, ali je zaračunjeni čas primeren, in na to, ali se drži tudi propisane pristojbinske tarife (§. 15 c).

Pravokrepno ustanovljene vsote se izterjavajo po propisih, danih za troške rudarsko-oblastvenih komisij.

§. 17.

Koliko nagrade dobode rudarstveni merčín za opravila, katera mu rudarski podjetniki na ravnost izročé, to ustanoviti je prihranjeno prostovoljnemu dogovoru.

Če tacega dogovora nij, naj vsled prejete prošnje nagrado za storjene dela ustanovi tisto rudarstveno glavarstvo, v katerega okoliši je dotični rudnik, pravi puščáje odprt pot. Za posamezne opravke, ki ne trpé dalje časa, bode se držati tarife, katero je rudarstveno glavarstvo ustanovilo za dela rudarstvenih merčínov, opravljena po naročilu rudarstvenih oblastev (§. 15 c).

§. 18.

Rudarstveni merčini so pod disciplinarno oblastjo tistega rudarstvenega glavarstva, v katerega okoliši imajo svoje stanovališče.

§. 19.

Kadar koli kateri rudarstven merčín prelomi dolžnosti, ki so mu po njegovem zvanji sploh in zlasti po prisegi ali s posebnimi propisi naložene, naj ga rudarstveno glavarstvo opomni, posvari, pokara ali z globami do sto goldinarjev pokorí.

Z globami ga lahko tudi brez posebnega disciplinarnega razpravljanja prisili k izpolnitvi prejetih naročil.

§. 20.

Rudarstveno glavarstvo more rudarstvenemu merčinu ustaviti dano oblast, kadar ga v rednem kazenskem postopku zapró, ali kadar ga katerega hudodelstva obtožijo, ali če se posebno nevarno zdí, dati mu, dokler trpí disciplinarno preiskovanje ali kazensko postopanje, da bi dalje svojo oblast zvrševal.

§. 21.

Rudarstveno glavarstvo more izreči, da je rudarstveni merčín prejeta oblast izgubil:

- a) ako se zakriví s težkim prelomom svoje dolžnosti, ali če je že večkrat bil zaradi prelomljene dolžnosti pokorjen, sosebo pri očitni nemarnosti, po kateri pri rudarskem delu nastopi nevarnost za življenje ljudi ali za obstanek rudnika samega;
- b) če se, poslove svojega zvanja opravljáje, vedoma zakriví s kako neresničnostjo;
- c) ako se v njegovih delih in opravkih pokažejo taki nedostatki, ki nedvomno dokazujejo, da za-nje nima potrebne sposobnosti.

§. 22.

Ako se rudarstveni merčín dene pod skrbstvo (kuratelo), ustavi mu rudarstveno glavvarstvo dano oblast za ta čas, dokler bode skrbstvo trpelo, ali po okoljnostih tudi izreče, da je prejeto oblast izgubil.

§. 23.

Oblast rudarstvenega merčina mine:

- a) če prevzame urad ali posel, kateri se z njo ne dá združiti;
- b) če se svoje službe odreče, in rudarstveno glavvarstvo tako odpoved sprejme;
- c) če oblasti leto dni ne zvršuje niti tega ne opraviči;
- d) če izgubi avstrijsko državljanstvo;
- e) po obsodbi, s katero je po zakonu sklenena izguba državnega in javnega urada.

§. 24.

Rudarstveno glavvarstvo javno na znanje daje dan, katerega je merčín prisegel in svoje delovanje začel, tudi stanovitno domovališče njegovo, vsako preselitev, zadnjič, kadar koli se pripeti, tudi to, da se mu je oblast vzela ali da je minila.

§. 25.

Ta določila pridejo v moč takrat, ko rudarstvena oblastva, urejena po zakonu od 21. julija 1871, Drž. zak. št. 77, začno svoja opravila.

Chlumecky s. r.

71.

Ukaz pravosodnjega ministerstva od 24. maja 1872,

da se kos občine, Mali Mlum, odkazuje okolišu Bolzetskega okrajnega sodišča v Istri.

Na podlogi §. 2 v zakonu od 11. junija 1868, Drž. zak. št. 59, izločuje se kos občine, Mali Mlum, iz okoliša Motovunskega okrajnega in preiskovalnega sodišča ter odkazuje se okolišu Bolzetskega okrajnega in preiskovalnega sodišča.

Moč tega ukaza se začne 15. junija 1872.

Glaser s. r.